

Մագիստրի Կոմսի Երան Գրգռա-
րընտալարըն պիտաւորէր, Չէրքէս
Ահմէտ պէյի Կամալիքեան Գրգռ-
դարտաշարտան պիտի պէյնիստէ միւ-
նասէպաթը տաեմէ պուլունտուղու-
նու թէէմին իտէպիլէն պիր շահիտին
հուգուրու մահքէմէյէ կէթիւրիմէսինի
թալէպ իթմիշ տիր :

(Մալիւմ տիր քի, մուախխարէն
թահիթը թէվգըֆա ալընան Չէրքէս
Ահմէտ, մէրգուլման մագիստրէլէրտէն
իքիսինի տախի թանքալընը տաեմ-
մա ինքեար կէլմէքէ տիր :)

Իմոսի, Կամալիքեան պիրատէրին
իսթէտիկի շահիտ Պէյոլունտա պիր
թիւճճար օլուպ, նամուսըյա թանքը-
մըշ պիր զաթ տըր : Վէ իշթէ մէր-
գուլմ հուգուրու մահքէմէյէ շու վէճ
իլէ կէթիւրիմիւ տիր :

Պիր զապթիկէ մէրգուլման մագի-
ստընա կիտէրէք, քէնտիսիլէ կէլմէ-
սինի մէրգուլմա պէեան իտէր : Վէ պիր
քէրէս սոգալա չըգաղընտա, զապ-
թիկէ մէրգուլման պէլիստէն թուլուպ,
լաեթթ ֆէնա պիր սահիպ գապահաթ
միտիլիւ կէլմէյա Գալաթտա Վոլուտա
մէրքէլինէ կէթիւրիւր : Օստան վէ
պաղը ուսուլու ճարիէնին իճրաքն-
տան սօքա, շահիտի մէրգուլմ եինէ
այնի զապթիկէ վէ այնի մուամէլէ իլէ
Պէյոլուն միւթտարըֆըլընա կէթ-
թիւրիւր, վէ պուլունտա տախի պիր աղ
տուրտուգտան սօքա, այնի միւթալ իւզ-
րէ հուգուրը մահքէմէյէ չըգաղընտ :

Պու եօրտա պիր մուամէլէ իւզէրինէ
պու պիշտէնին հուգուրու մահքէմէ-
յէ չըգաղընտա, ֆիքրի նէ տէրէճէ
տաղընը օլուլու հիւքմ օլունապի-
լիւ, վէ թէքմիլ չէհէրտէ պիր գաթիլ
եալապա պիր սաթիք միտիլիւ կէլաթիլ-
միշ օլուն նամուսը վէ քեամիլ պիր գա-
թըն նէ կէսնա չէհատէթ վէ իֆտաթթ-
տա պուլունտադը թախմին իտիլէպի-
լինի :

Իսպիւալ իլէ պիլէ ինանըլմաեան,
ֆապթի պու պապտէ պիլիլէրճէ էշ-
խաա շահիտ պուլունտան պէյլէ պիր
միւզուլաթ հազգընտա միւթալաա իթ-
մէք պիհուտէ տիր : (Իսթանբուլ)

—Պիր իքի կիւն էլվէ կէթիւրիւք
գօհալարընտան պիրիսի Գուզըլուն-
ճուգտա պիր մէյլանէ տէրունիստէ
ֆիւճճէթէն վէֆաթ իթմիշ տիր :

—Չապթիկէ նաղընը բաշա հազ-
րէթիլէրինին թահիթը թիւսաթթիստէ օ-
լարապ, կէչէն ճիւմաա իրթէսի կիւ-
նիւ պիր գօմիսիոն ագու օլունմուշ, վէ
զապթիկէնէ իճրա օլունադա իսլա-
հաթա տայիւր ինկիլիզ միւրալեք Պէք-
քէթ թաղաֆընտան սաթաղաթ հազ-
րէթիլէրինին թագիթ օլունան լաեիհա
մէվգըն միւզաքէրէնէ գօմուլմա շաթուր
Մէլքըլուր գօմիսիոն ասաքիլի զապ-
թիկէն գօմմաթանընտան վէ զապթիկէն
նէպաթթիլ մուալիլիստէն վէ մէք-
թուպճու էֆէնտիսի իլէ թէրճէման Ա-
րիսթիսի էֆէնտիսի իլաթթիթ օլուն-
դա հալաթ, զլէք օլունան րաթթթօ-
տա միւնտէրիւ կէչէնտէ պէեան իլէ-
միշ օլունտուղու միւզ պէշ էսասը գապուլ
իլէմիշ տիր :

Թէֆէրիլաթա կէլինճէ, միւրալայ
Պէքըր տախի գօմիսիոնա հաղըր
պուլունտա, ինկիլիթըրա վէ Պրանտա
ճարի օլուն ժանտարմա վէ րօյիս նիդա-
մաթընա տայիլի պիր լայիհա թանդի-
միլէ մէմուր օլունա, վէ լաեիհա
մէքըլիլէն պիր գաշ կիւնէ գաւաթ
գօմիսիոնա թագիթ իտէճէք իմիշ :

—Եւ աթիլաթի մէքթուպ, նաալը

քի թարիխինտէն տախի կէթիւրիւր,
եէտիլիլէ կիւն վաալ օլունա տուր, է-
եալէթիլտէ սաալիլիլ ամմէնին ինտա-
սի զըմնընտա թէտապիլի չէտիտէ իթ-
թիլապ իլլէմէլէրի իլին տախիլիլէ նա-
ղըր տէվլէթիւ բաշա հազրէթիլիլնի
րիճա վէ նիեաղ իտէրիլ : Սույի հարե-
քէթ իճրաքնտա պուլունտալարը տիւ-
չաթ տէչէթ գըլմազ իլին պիր գաշըն
չէտիտէն միւնադաթ գըլմազ քեաթի
տիր : Իշթէ պիլէ եաղըլմա մէքթուպ :

Սէլանիք, 2 մարտ

Մէմէքէթին իշէրէրինտէն ալընան
խապէրէրէք քէք քէտէրաթիլ տիր : Ահ-
վալը հաղըրէ հազգընտա քէսպի մա-
լիւմաթ իթմէք իլին հէր քիմէ քի
միւրաճաթ իթմիմիսէ, հէքսի տէ
այնի ճէվապը իթա իլլէտիլէր, եա-
նի հիշ պիր եէրտէ ասալիլիլ հալ
պուլունտաղընը պիլաթիլիլէր : Սի-
լահալ վուգու պուլուն հիւճուլար
քէք չօգ օլուպ, պուլունտան պիր գա-
շըն գիլլաթէ պէեան իտէրիմ : յունվա-
րըն 10-15 ինտէ Նէնիճէ Վարտար գա-
ղաքնտա տէթթ քիլիսէ սօյտուլար,
մէքըլիլ գաղա, ասաեիլիլ ամմէ նօգ-
սանք ճիւճէթի իլէ էն պէտալաթիլ գա-
ղալարտան պիրիսի տիր : Թուլմա,
վէ թուշիլօ, վէ Լիպահօօ քիլիսէ-
լէրինին բէրտէլէրինէ վարընճաեա գա-
տար սօյտուլար, Եաղմաճըլար, Կէրա-
քար քիլիսէսինի տախի սօյմազ իւզըրէ
իքէն, էթրաֆտան իշիտիլիլ, խըր-
սըլլար անճազ պիր գաշ գաւաթիլ ա-
լէպ ֆիլար իթմիշ տիր :

Յունվար 25 տէ պէշ Նէֆէր Միւսիւ-
մանլար, էթիլէրինտէ Իպրահիմ Հա-
ֆըզ իսմինտէ պիրիսի պուլունտուղու
հալաթ, Պրանիք քէթիլնտէ կէճէ-
լէյին տէյլիլմէնին գաթուսունու գը-
րապ իշէրի կիլիլէր վէ թապանճալա-
րըն իքի նէֆէր տէյլիլմէնին իւ-
զէրինէ պօշալթըպ, պիշաթիլիլ էօլ-
միւշ օլարապ եէրէ տէրէլէր :

Մահը մէքըլիլուն ալթընտա Պի-
թօլիտա Տիլիթիլ իսմինտէ պիր Բու-
մուն Աթ մէյտանընտա վաղը էթմէք-
ճի տիւքընտէն կէճէլէյին խըրսըզ
կիրիպ, 25 պին զուրուշ ալթըլար տըր :
Օ կիճէ գաղաթ մէրքէլիլ ասթըրէ-
րինտէն պաղըլարըն մէքըլիլ մէյտա-
տա տօլալաթըլարը կէթիլմիւշ տիր :

Յունվար 25 տէ Պիթօլիա գաղաթ
տախիլինտէ վաղը Արնափուտ մահալ-
լէսի քէթիլնէ կիճէլէյին պիր թագըմ
հայտուլար կէլիպ, իլիւ նամ պաղ-
գալըն իսանէսինէ կիրիպ զիգըլմէթ
էշալարընը ալաղընտան սօքա, իլիւ-
եք իսանէսին հալիլիսին կէթիլիլիլ-
լէր, վէ ագէսինի նէրէտէ կիլլէմիշ
օլունտուղու սէյլէսին իլին պիլա-
րէեէ էլիլէթ վիլիպ պաթէհու բա-
շա բարապ իտէրիլ :

Մարտ 1 տէ Տամին Կօրիշա նամ
քիմէնէ, պիր գաշ պարիլիլ եէրիլ
մահուլու եիւրէթիլմիշ օլունտու հալ-
տէ, իսմի իսթըրմա կէլմէնէն պիր
քէթիլ կիլմէքտէ իքէն, գաղընտէն
իլի Միւսիլման Արնափուտ չըգըպ,
պիշաթէյի թուլթուլարը պիրլէ պիր
աղաճտան ասալար : Ղէվալլըն իւշ
սաաթ էօլլէճէ աղաճտան ասըլը պը-
րազըլար, վէ պու միւտտէթտէ Տա-
մանըն պարիլիլ իւզըրինտէք տէնի-
լէրի քէնտի պարիլիլէրինէ եիւրէթ-
տիլտէն սօքա մէրգուլմա աղաճտան
ալըրար վէ պիր էյիճէ տէյտիլաթէն
սօքա ալըպ եիւրիւրիլ վէրիլէր :

(Գուրիլ տիրան)

—Իլմիլտէ թագ օլունան էշարաթիլալ

զապթիլաթն մարտ 21 թարիլիլ
չըգան նիւսիլսինտէ, Տէրիսաթէթ
իլէ Իղմիր պէյիլնտէ օլուն միւսապէ-
լաթ թէլէ կրաֆիլէնին, սէքիլ կիւնտէն
պիւրա միւնգաթ օլունտուղու, վէ չէհ-
ը մէքըլիլտէ պիր գաշ կիւնտէն պէ-
րու օ գաւաթ ճիւսաթէթ զուհուրա
կէլմէքտէ տիր քի պիրէր պիլէր եա-
ղըլաճազ օլա զապթիլաթն պիր սա-
հիֆէսի եէթիլմէնէնէնէն տէրճ իթ-
միշ տիր :

—Մ. Պույէ իսմինտէ պիր Բարիլիլ
պու քէրէ 36 ընճը էվաթը տիւնեա-
եա կէլաիլինի չէհիլ էմանէթինէ պիլ-
տիրիլ տիր : Մէրգուլմ Պույէ 66 եա-
շընտա իմիշ :

ԱԶԳԱՅԻՆ

Գալաթա օճաղը ալէյիլնտէ, թա-
րաֆըմըգա կէթիլիլմիշ օլուն պիր
մէթիլապուն սայիր ճիւմէլէրի տէրճի-
նէ հաճաթ կէթիլլէրէք, եալընըզ
շու աթիլաթի ճիւմէլէրինի տէրճ իլէ,
հէր քէսին նաղաթ տիլ գաթընը տա-
լէթ իտէրիլ :

1877 մարտ 11 Գալաթա
... Խաղալիլ :

Անցեալ օր Գալաթիոյ խորհրդարա-
նը գալի, ուր մի բողոքագիր կ'ստո-
րագրուէր Աղգ. Ժողովոյ մատուցուե-
լիք, այս գիրը անխտիր Պոստը բոլոր
թաղերէն և գաւառացիներէն կ'ստո-
րագրուէր, Գալաթիոյ ընտրական իրա-
ւունքնին պահանջելով, այս միջոցին
պանդուխտ մին եկաւ որուն գրպանը
50 էն աւելի կնիքի չարք մը կար, Փա-
լիպեան էֆէնտի նախ հարցուց թէ
գիրքը ինչո՞ւ պիտի ստորագրէք այս
գիրքը, մարդը ո՞չ պատասխանեց. յե-
տոյ հարցուց թէ « Դուք այս Եկեղե-
ցին կուգա՞ք և թապախները փարա
կը ձգէ՞ք » — նա այո՞ւ պատասխանեց ե-
թէ ունենամ, անուշը ինչ է — Արրա-
համ, գիր գրել գիտե՞ս — ո՞չ, անանկ
է նէ տուր կնիքը որ կոխեմ, ասոր
վրայ Փալիպեան էֆէնտի ի զուր աշ-
խատեցաւ և քրտնեցաւ 50 էն աւելի
կնիքներուն մէջ Արրահամ անունով կը-
նիք մը գտնել. ուստի հետեւեալ օր-
ուն թողուց որ իւր կնիքը բերէ. ան-
շուշտ եթէ մենք հոն չըլլայինք, այդ-
50 էն աւելի կնիքներով պիտի կնքուէր
այն գիրքը՝ որուն համար կրտսի թէ
Գալաթիոյ թաղեցիկ կուտայ և ասոր
եւրէք տարալոյն չունինք. ասկէ վերջ
եկաւ մի ուրիշ խեղճ Մշեցի (այս մի-
ջոցին Փալիպեան էֆ. հոն չէր) հար-
ցուեցաւ թէ ինչ կուգէ — տուէք սա
« մահգէր » որ ես ալ իմ կնիքս կո-
խեմ, մեր « հէմշէրի » ներք ամենա ալ
ստորագրելու են, յետոյ հարցուեցաւ
թէ դուն Գալաթիոյն ես, — ո՞չ, ես
Մշեցի եմ Տէմիրհանէն կը բռնեմ, է՛յ
ինչո՞ւ պիտի ստորագրես, — հապա ին-
չո՞ւ չի ստորագրեմ մինչեւ երբ մենք
Քրդերու ձեռք պիտի տանջուինք,
դուք հանգիստ այս աթոռներուն վը-
րայ նստած էք ձեր հոգը չէ, մէյ մ'ալ
մեզ հարցուցէք թէ նոյն ձեռքէն ին-
չեր կը քաշենք. ասոր վրայ ես այլ ևս
չի կարենալով սոյն բանեցուցած խա-
ղալի գրերուն ախանաթս լինիլ,
դուրս ելայ, չի գիտեմ թէ այս Մշե-
ցին իրենց երկրէն Քրդերը վերջնաւ
համար Աղգ. Ժողովոյ մատուցուելիք
բողոքը ստորագրեց, թէ ո՞չ, ինչո՞ւ
իւր բոլոր հայրենակիցները նոյն հա-
ւաքով ստորագրած են :

Ահաւասիկ այսպէս երբ Փալիպեանը
իւր շահէն կը զրկուի, տեսէք ինչ ըն-
թացներ կը բռնէ, ինչպէս հրապարա-
կը գոռում գոչումով կը լեցնէ, տե-
սէք ինչպէս Նոր Դար կը փաստաբա-
նէ և թաղեցիկները կը գրգռէ իրենց
ընտրական իրաւունքը պահանջելու,
կը յորդորենք Նոր Դարի « անշահատէր »
խմբագիրը՝ որ իւր 1874 տարուոյ Գա-
լաթիոյ ընտրական իրաւունքը վրայ բ-
րած տեսութիւնները մի անգամ աչքէ
անցնէ և այնպէս հրապարակի վրայ
այս խնդիրը փաստաբանէ, տեսէք
Հայրենիք անդիէն ինչպէս իւր « փե-
շերը » սթոմեղով խնդրոյն մէջ կը նետ-
ուի, հապա ինչ ընէ խեղճ, երբ
Փալիպեանը հրաժարի Գալաթիայէն
նոյն ժամայն ինք ալ (չի գտնուած մի
հայկաբան) պիտի հրաժարի և շահէն
զրկուի, կը հրաւիրենք զինքն ալ որ
քիչ մը պակաս խօսի այս նիւթին վրայ
կարգալով իւր նախորդ գրածները :

ԳՈՒԱՅՐ

Վան, 7 փետր. 1877

Խաղաղութեան Տէր,
Քաղաքիս նորընտիր կուսակալ Վսեմ
Հասան բաշային գալուստէն ի վեր քա-
ղաքիս մէջ հանդարտութիւնը տիրել
սկսած է : Թէև հրդեհին պատճառով
բացուած վէրքերը հետզհետէ աւելի
կը խորանան և կը ճարակին, սակայն
Քրիստոնէից կենաց համար ամեն օր
կրկնուած սպառնալից խօսքերը լսե-
լէն գոնէ ազատած եմք այժմ : Վսեմ,
Կուսակալը նորանոր բարեկարգու-
թիւններ կը խօստանայ զորս գործադ-
րուած ատեն կը փութամք հրատա-
րակել, Նորին վսեմութիւնը աշատա-
կան գաղափարներով կը շարժի և կը
լսեմք թէ մտադիր է Վանի մէջ մի
գաւառական լրագրի հրատարակու-
թեան ձեռնարկել, կը փափաքէինք
թէ Արժուի Վասպուրականն ալ որ իւր
սուր տեսութեամբ գիտելով Հայաստան
աշխարհին բուն վիճակը, կը խոյանար
և կը հաշորդէր զայն հեռուոր աղ-
գայնոց և նոյն սրտին մէջ կարծնցնէր
հայրենի յիշատակները, վերստին ե-
րեսեր Վասպուրականի հորիզոնին վրայ
Չը կայ Հայաստանի մէջ հրատարակ-
ուող մի լրագրի կամ հանդէս որչէս
զի ճշդիւ ներկայացնէր Հայաստան-
ցւոյ կեանքն ու վիճակը, թշուառու
թիւնները և նոյն դարմանները, եր-
ջանկութեան և առաջդիմութեան բուն
աղբիւրները և այլն : Հաստատապէս
կըսեմք թէ այսօր Կ. Պոլսեցի Հայը
ճիշդ գաղափար չունի Հայաստանցի
Հայուն կեանքին վրայ, զի եթէ գիտ-
նար որ մահը լաւագոյն է քան թէ
այդպիսի կեանքը, անշուշտ հիմնական
միջոցներ պիտի առաջարկուէին աղ-
գային տարրը և զգայումը վերակեն-
դանացնելու համար Հայաստանի մէջ :
Հայաստանցին այնպէս ճնշուած է չոր-
պաճներու և քիւրտերու հարստահա-
րութիւններէն որ հաւասարութիւն և
ազատութիւն բառերը պարզապէս իբր
ցնորք կը նկատէ և չը հաւատար եր-
բէք որ այդ բաները մի օր կրնան ի-
րականանալ այս կողմերն ալ : Երբ դու
միջոցներ չես հայթայթեր նմա ազա-
տելու համար այդ ճնշումէն զոր ու-
րէք ուրեք նոյն լուի տեղական կառա-
վարութիւններն ալ մինչև մի աստի-
ճան իրախուսեալով և կամ իւրեանց
անհոգութիւնով կը քշուելերն, ինչ
օր ուս և աղակցութիւն կուենան քա-
Սահմանադրութիւնը և վայրեն բա-

